

LATVIJAS REPUBLIKA
CĒSU NOVADA PAŠVALDĪBA

Reģ. Nr. 90000031048, Raunas iela 4, Cēsis, Cēsu novads, LV-4101
Tālr. 64161800; dome@cesunovads.lv
www.cesunovads.lv

Cēsis, Cēsu novadā

Datums skatāms laika zīmogā Nr. 6.2-5/2025/1903

Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijai
e-adrese

Klimata un enerģētikas ministrijai
e-adrese

Latvijas Pašvaldību Savienībai
e-adrese

Par nepieciešamajiem grozījumiem tiesību aktos, kas saistīti ar lieljaudas vēja elektrostaciju būvniecību

Cēsu novada pašvaldība, saskaroties ar pirmajām lieljaudas (kuru jauda lielāka par 2 megavatiem, bet kopējā vēja parka jauda ir vismaz 50 megavati) vēja elektrostaciju (turpmāk – VES) attīstības iecerēm novada teritorijā, konstatējusi sistemātiskas problēmas, kas ierobežo vietējās pašvaldības iespējas lemt par savas teritorijas ilgtspējīgu attīstību, iedzīvotāju dzīves kvalitāti un apkārtējo vidi.

Lai nodrošinātu līdzsvaru starp valsts enerģētikas mērķiem un pašvaldības autonomiju, **lūdzam virzīt šādus grozījumus** normatīvajos aktos.

1. Teritorijas plānošanas prioritāte

Normatīvajos aktos nepieciešams nostiprināt, ka valsts vai privātā investora iniciēta VES attīstības iecere **nedrīkst tikt realizēta, ja tā ir pretrunā spēkā esošam teritorijas plānojumam**, ja vien nav izstrādāts un pašvaldībā akceptēts lokālplānojums vai detālplānojums. Šobrīd valsts “atvieglotā kārtība” ļauj apiet šo principu, padarot teritorijas plānošanu formālu. Līdz ar to lūdzam izstrādāt un virzīt grozījumus Latvijas republikas **Ministru kabineta** 2013.gada 30.aprīļa noteikumos Nr.240 (turpmāk – MKN240), kuru 161. punktā noteikts, ka vēja elektrostacijas, kuru jauda ir lielāka par 20 kW, atļauts izvietot un mežu teritorijā (M) atbilstoši ietekmes uz vidi novērtējuma nosacījumiem. Pašvaldības ieskatā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – IVN) procedūra ļauj novērtēt tikai ietekmi uz vidi un ainavu, bet neļauj veikt plašāku ietekmes uz novada telpisko attīstību izvērtējumu, tāpēc uzskatām, ka MKN240 būtu jāiestrādā prasība VES būvniecībai izstrādāt detālplānojumu, vai vismaz jānosaka, ka pašvaldībai ir tiesības vēja parka būvniecības īstenošanai pieprasīt detālplānojuma izstrādi.

Ierosinām MKN 240 161. punktu izteikt šādā redakcijā:

161. Vēja elektrostacijas, kuru jauda ir lielāka par 20 kW, atļauts izvietot rūpnieciskās apbūves teritorijā (R), tehniskās apbūves teritorijā (TA), lauksaimniecības teritorijā (L) un mežu teritorijā (M) atbilstoši ietekmes uz vidi novērtējuma nosacījumiem un detālplānojuma nosacījumiem.

Atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumu Nr.628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem" (turpmāk MKN628) 95. un 105.punktā noteiktajai kārtībai, detālplānojuma izstrāde būtu optimāls veids, kā pašvaldībai pārliecināties par ieceres saskaņošanu ar zemes īpašniekiem un pierobežniekiem, kuru īpašumus varētu skart ieceres īstenošana.

Šobrīd spēkā esošā kārtība, veicot IVN, neparedz, ka attīstītājam ir jābūt pilnvarai vai apbūves tiesību līgumam attiecībā uz zemes vienībām, kuras tiek iekļautas IVN teritorijā, jo ietekme uz vidi teorētiski var rasties arī teritorijā, kurā netiek tieši īstenota plānotā iecere, līdz ar to IVN iesniegumos tiek norādīts milzīgs skaits zemes vienību. Tomēr praksē tas rada vairākas problēmas, piemēram, situāciju, kad vienā un tajā pašā teritorijā vēja parku attīstības ieceri piesaka vairāki attīstītāji. Tas rada iespaidu, ka vienā un tajā pašā teritorijā tiks īstenotas vairākas ieceres, kas, visticamāk, tomēr tehniski nebūs iespējams, tomēr vietējā kopienā tiek radīta milzīga neskaidrība un spriedze. Šāda problēma nav tikai Cēsu novadā, bet visā Latvijā, uz ko norāda arī IVN veikšanā iesaistītie speciālisti, kuriem pie pašreiz spēkā esošās kārtības ir grūtības novērtēt vairāku vēja parku ieceru kumulatīvo efektu, ja nav skaidrības par to, kura no iecerēm tiks īstenota. Sarunās ar attīstītājiem esam secinājuši, ka līdz šim prasība izstrādāt lokālplānojumus, ko saskaņā ar MKN628 33.punktu izstrādā teritoriāli vienotai teritorijai, disciplinē vēja parka teritoriju plānot pēc iespējas kompaktu. Citu pašvaldību pieredze savukārt rāda, ka, formulējot darba uzdevumu lokālplānojuma izstrādei, pašvaldībai ir iespēja izvirzīt telpiskās attīstības nosacījumus, prasības pievedceļu izveidei utml.

Arī paredzētie grozījumi likumā "Par ietekmes uz vidi novērtējumu", kas uzliek pašvaldībām par pienākumu informēt visus zemes vienību, kas iekļautas IVN, uzliek milzīgu administratīvo slogu pašvaldībai, tomēr pēc būtības nerisina problēmu, ka VES plānošanas process, ņemot vērā tikai IVN, ir nepietiekami saskaņots ar vietējām kopienām un zemju īpašniekiem.

IVN izstrādes procesā ne pašvaldībai, ne vietējai kopienai nav tiešas iespējas ietekmēt VES plānošanu, tāpēc detālplānojuma izstrāde un publiskā apspriešana kā pašvaldības virzīts process ļautu pašvaldībai ietekmēt savas teritorijas attīstību.

2. Teritoriālās atšķirības

Normatīvajos aktos jāparedz, ka vietējai pašvaldībai ir tiesības savā teritorijas plānojumā noteikt VES aizlieguma zonas, ņemot vērā tās unikālās, atšķirīgās īpašības (piem., ainavas jutība, meža zemju īpatsvars, kultūrvēsturiskā vide, aizsargājamās dabas teritorijas, u.tml.), kā arī maksimāli pieļaujamo VES augstumu.

Lūdzam noteikt, ka katras pašvaldības ģeogrāfiskās, demogrāfiskās un ainaviskās īpatnības jāņem vērā VES novietnes izvēles, minimālo attālumu un izvietojuma blīvuma noteikšanā, kā arī noteikt pašvaldībai tiesības teritorijas plānojumā noteikt VES attālumus, ievērojot tā augstumu, piemēram, piemērojot koeficientu. Vienādi attālumi (800 m), neatkarīgi no VES augstuma, kā arī neņemot vērā katras pašvaldības ģeogrāfiskās, demogrāfiskās un ainaviskās īpatnības visai Latvijai neatbilst realitātei un cilvēktiesībām dzīvot labvēlīgā vidē – paugurainos, ainaviski jutīgos vai blīvāk apdzīvotos apgabalos šobrīd noteiktie konstantie attālumi ir nepietiekami.

Pašvaldības ieskatā nepieciešami grozījumi Enerģētiskās drošības un neatkarības veicināšanai nepieciešamās atvieglotās energoapgādes būvju būvniecības kārtības likuma 4.pantā un MKN 240 163.2. punktā, grozot vispārīgi noteikto minimālo attālumu no tuvākās plānotās vēja

elektrostacijas un vēja parka robežas līdz dzīvojamām un publiskām ēkām uz piemērojamu koeficientu atkarībā no vietas īpašībām un vēja elektrostaciju maksimālā augstuma.

3. Kopienu līdzdalības mehānisms

Tā kā VES būvniecība un darbība ietekmē cilvēktiesības dzīvot labvēlīgā vidē, kā arī vides jautājumus, lūdzam normatīvajos aktos paredzēt, ka lielaudas VES gadījumā pašvaldībai jānodrošina iedzīvotāju balsojums (referendums) vai sabiedriskā aptauja, kuras rezultāti kļūst par obligātu izvērtēšanas kritēriju ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk - IVN) gala lēmuma pieņemšanā. Līdzdalības stiprināšana rada legimitāti un samazina konfliktus.

4. Tiesības uz obligātu ietekmes izvērtēšanas kārtību, kas iekļauj telpiskās attīstības aspektus un ietekmi uz cilvēka veselību

Likumā "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" jāpapildina ar **telpiskās attīstības izvērtējumu**, t.sk. potenciālo apdzīvoto vietu attīstību, ceļu infrastruktūru, nekustamo īpašumu vērtību un vietas attīstības mērķiem. Tāpat IVN ietvaros izvērtēt VES attīstības ieceres ietekmi uz cilvēka veselību un dzīves kvalitāti.

5. Energoefektivitātes un vietējās pievienotās vērtības prioritāte

Pašvaldības ieskatā likumā "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" skaidri jānodefinē pašvaldības tiesības izvērtējot paredzēto darbību paust par to atzinumu, kas sagatavots, ievērojot katras konkrētās pašvaldības plānošanas un attīstības dokumentus un stratēģiskos plānus. Pašvaldības sagatavotais atzinums ir jārespektē, gatavojot paredzētās darbības akceptu. Kā arī pašvaldībām ir jānosaka **tiesības vērtēt projekta lietderību arī no saimnieciskās perspektīvas**, t.sk. cik daudz elektroenerģijas paliek vietējā tīklā, vai projektam ir vietējie ieguvumi (darbavietas, nekustamā īpašuma nodoklis utt.).

Domes priekšsēdētājs

Jānis Rozenbergs

D.Pastva, 26675337
dace.pastva@cesunovads.lv

M.Jenerte, 26550131
madara.jenerte@cesunovads.lv